ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою факультету
інформаційно-комп'ютерних технологій
31 серпня 2023 р., протокол № 5
Голова Вченої ради
Тетяна НІКІТЧУК

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ОК 21 «СТАНДАРТИ ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КІБЕРБЕЗПЕКИ»

для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр»
спеціальності 125 «Кібербезпека та захист інформації»
освітньо-професійна програма «Кібербезпека та захист інформаційя»
факультет інформаційно-комп'ютерних технологій
кафедра комп'ютерної інженерії та кібербезпеки

Схвалено на засіданні
кафедри комп'ютерної інженерії та
кібербезпеки
28 серпня 2023 р., протокол № 7
Завідувач кафедри
Андрій ЄФІМЕНКО
Гарант освітньо-
професійної програми
Андрій ЄФІМЕНКО

Розробник: кандидат технічних наук, доцент кафедри комп'ютерної інженерії та кібербезпеки Пірог Олександр Вікторович

Житомир
2024-2025 н.р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів 4	Галузь знань 12 «Інформаційні технології»	нормативна
Модулів – 2	Спеціальність 125 «Кібербезпека та захист інформації»	Рік підготовки:
Змістових модулів – 4		2-й
		Семестр
Загальна кількість годин – 120		4-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи – 3,5	Освітній ступінь «бакалавр»	Лекції
		32 год.
		Практичні
		-
		Лабораторні
		32 год.
		Самостійна робота
		56 год.
		Вид контролю: екзамен

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 53 % аудиторних занять, 47 % самостійної та індивідуальної роботи.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни полягає у формуванні у майбутніх спеціалістів знань, умінь та компетенцій в сфері стандартів та нормативно-правового забезпечення інформаційної безпеки держави, суб'єктів господарювання, особи, захисту персональних даних, кібербезпеки та протидії кіберзлочинності, захисту інформації в телекомунікаційних системах, технічного та криптографічного захисту інформації.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є формування теоретичних знань та практичних умінь у сфері нормативно-правового забезпечення кібербезпеки, в тому числі;

– знати правові основи забезпечення інформаційної безпеки держави, суб'єктів господарювання, особи;

– знати міжнародні стандарти та рекомендації в галузі забезпечення інформаційної безпеки;

– знати правові вимоги до захисту персональних даних;

– знати основні складові нормативно-правової систему кібербезпеки України та протидії кіберзлочинності;

– знати норми законодавчого регулювання сфери телекомунікацій, зв'язку та радіочастотного ресурсу;

– знати норми законодавчого регулювання захисту інформації в автоматизованих системах;

– знати норми законодавчого регулювання технічного захисту інформації;

– знати норми законодавчого регулювання криптографічного захисту інформації;

– знати нормативно-правові механізми проведення комп'ютерно-технічних експертиз;

– вміти вести пошук, оброблення та аналіз нормативно-правової інформації;

– вміти застосовувати знання стандартів та нормативно-правових актів у практичних ситуаціях;

– вміти реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства;

– вміти застосовувати нормативно-правову базу, державні та міжнародні стандарти з метою здійснення професійної діяльності в галузі кібербезпеки.

Зміст навчальної дисципліни направлений на формування наступних **компетентностей**, визначених стандартом вищої освіти зі спеціальності 125 «Кібербезпека та захист інформації»:

ЗК5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації.

КФ1. Здатність застосовувати законодавчу та нормативно-правову базу, а також державні та міжнародні вимоги, практики і стандарти з метою здійснення професійної діяльності в галузі інформаційної та/або кібербезпеки.

КФ 4. Здатність забезпечувати неперервність бізнесу згідно встановленої політики інформаційної та/або кібербезпеки.

КФ 8. Здатність здійснювати процедури управління інцидентами, проводити розслідування, надавати їм оцінку.

Отримані знання з навчальної дисципліни стануть складовими наступних **програмних результатів навчання** за спеціальністю 125 «Кібербезпека та захист інформації»:

РН7. Діяти на основі законодавчої та нормативно-правової бази України та вимог відповідних стандартів, у тому числі міжнародних в галузі інформаційної та /або кібербезпеки.

РН8. Готувати пропозиції до нормативних актів щодо забезпечення інформаційної та /або кібербезпеки.

РН34. Приймати участь у розробці та впровадженні стратегії інформаційної безпеки та/або кібербезпеки відповідно до цілей і завдань організації.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Інформаційно-психологічні війни

Концепція консціентальної війни. Інформаційно-психологічні війни: ознаки, завдання, об’єкти впливу, мішені, мета, історія, методи («м’яка сила»). Моделі інформаційно-психологічного впливу (англо-саксонська, романо-германська, російська). Інформаційно-психологічні операції.

Тема 2. Забезпечення інформаційної безпеки держави

Національна безпека в інформаційному просторі: Інформаційно-психологічні війни, кібертероризм, розвідка. Загрози в інформаційній сфері. Поняття «інформаційна безпека». Політика інформаційної безпеки ЄС. Сучасні виклики і загрози інформаційній безпеці України.

Тема 3. Інформаційно-аналітична забезпечення прийняття управлінських рішень

Проблеми забезпечення безпеки прийняття управлінських рішень в умовах інформаційної боротьби. Поняття інформаційного фантому. Інформаційно-аналітичні системи підтримки управлінської діяльності. Інформаційно-аналітичного забезпечення (ІАЗ). Інформаційно-аналітична діяльність (ІАД). Етапи обробки інформації. Показники стану захищеності ІАД. Об'єкти інформаційного впливу в процесі ІАД. Методи захисту ІАЗ. Дезінформація. Правове розумінням ІАД. Суб’єкти і об’єкти ІАД. Кіберрозвідка: функції, задачі. OSINT. HUMSINT. Законодавство про розвідувальні органи України.

Тема 4. Забезпечення інформаційної безпеки суб’єктів господарювання.

Правове регулювання підприємницької діяльності. Мета, етапи формування, заходи, завдання забезпечення інформаційної безпеки корпорацій. Структура власності. Об’єкти інтелектуальної власності. Законодавство про

охорону інтелектуальної власності. Кіберсквоттінг. Відкрита інформація. Інформацією з обмеженим доступом. Санкціонований та несанкціонований доступ до інформації. Державна таємниця. Службова інформація. Комерційна таємниця. Конфіденційна інформація. Покарання за розголошення державної таємниці, службової інформації, комерційної таємниці, конфіденційної інформації.

Тема 5. Система кібербезпеки України та протидії кіберзлочинності.

Визначення основних понять у сфері боротьби з кіберзлочинністю. Кіберпростір. Кіберзлочинність. Злочини в кіберпросторі та їх покарання. Злочини у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем і мереж. Національна система кібербезпеки. Кіберполіція. Computer response team of Ukraine.

Тема 6. Захист персональних даних.

Розвиток мережі Інтернет та нові загрози. Конвенція Ради Європи про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних. Директива 95/46/ЄС Про захист фізичних осіб при обробці персональних даних і про вільне переміщення таких даних. Директива 97/66/ЄС Стосовно обробки персональних даних і захисту права на невтручання в особисте життя в телекомунікаційному секторі. Захист персональних даних в Україні. Персональні дані та оперативно-розшукова діяльність.

Тема 7. Міжнародні стандарти та рекомендації в галузі забезпечення інформаційної безпеки.

Стандарти сімейства ISO. Загальний огляд і термінологія. Вимоги до Систем менеджменту інформаційної безпеки (СМІБ). Модель PDCA. Норми і правила менеджменту інформаційної безпеки (ІБ). Реалізація СМІБ. Вимірювання ефективності СМІБ. Менеджмент ризику ІБ. Вимоги до органів, що здійснюють аудит і сертифікацію СМІБ. Аудит СМІБ. Контроль за ІБ. Методи перевірок. Види тестувань. Забезпечення безперервності бізнесу. Безпека мереж. Безпека додатків.

Тема 8. Правове регулювання сфери телекомунікацій, зв'язку та радіочастотного ресурсу держави. Делегування доменних імен.

Радіочастотний ресурс України. Державне підприємство «Український державний центр радіочастот». Національна таблиця розподілу смуг радіочастот України. Закон України «Про телекомунікації». Охорона таємниці телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції, безпека телекомунікацій. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації. Державний нагляд за ринком телекомунікацій. Телекомунікаційні мережі. Права та обов'язки споживачів телекомунікаційних послуг. Захист інформації про споживача. Права, обов'язки та відповідальність операторів, провайдерів телекомунікацій. Адміністрування адресного простору українського сегмента мережі Інтернет. Телекомунікаційні послуги. Інтернет

корпорація з присвоєння імен та номерів (ICANN). Правила делегування доменних імен. Спори щодо доменних імен. Порядок припинення порушень авторського права в мережі Інтернет.

Тема 9. Правове регулювання захисту інформації в автоматизованих системах.

Правове визначення основних понять в сфері захисту інформації в автоматизованих системах (АС). Об'єкти та суб'єкти захисту в АС. Порядок доступу до інформації. Умови обробки інформації в АС. Повноваження державних органів у сфері захисту інформації в АС. Відповідальні за захист інформації. Призначення, права та обов’язки Державної служби спеціального зв’язку та захисту інформації.

Тема 10. Правове регулювання сфери технічного захисту інформації (ТЗІ).

Суб'єкти системи ТЗІ. Термінологія в галузі захисту інформації. Служба захисту інформації (СЗІ) в автоматизованій системі. Завдання, функції та обов’язки СЗІ. Відповідальність керівництва та співробітників СЗІ. План захисту інформації в АС. Класифікація активів, в тому числі інформаційних. Компоненти АС. Загрози в АС. Класифікація порушників в АС. Методологія розробки політики безпеки. Акт обстеження. Акт категоріювання.

Тема 11. Правове регулювання сфери криптографічного захисту інформації та сфери електронних довірчих послуг.

Використання криптографічного захисту. Правове визначення основних понять в сфері криптографічного захисту. Система органів, що здійснюють державне регулювання у сферах електронних довірчих послуг та електронної ідентифікації. Суб’єкти відносин у сфері електронних довірчих послуг. Права та обов’язки користувачів та надавачів електронних довірчих послуг. Схеми електронної ідентифікації. Вимоги до електронних довірчих послуг. Контроль у сфері електронних довірчих послуг.

Тема 12. Комп’ютерно-технічна експертиза.

Законодавство в сфері судово-експертної діяльності. Поняття, сутність та правові засади судової експертизи. Суб’єкти судово-експертної діяльності. Державні спеціалізовані експертні установи. Судовий експерт. Державний Реєстр атестованих судових експертів. Права та обов’язки судового експерта. Відповідальність експерта. Незалежність судового експерта. Підстави проведення експертизи. Види експертиз. Питання, які розглядає комп’ютерно-технічна експертиза, телекомунікаційна експертиза, експертиза спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації. Шкідливе програмне забезпечення. Методики дослідження.

4. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Змістові модулі і теми	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	лекції	практичні	самостійна робота	усього	лекції	практичні	самостійна робота
Тема 1. Інформаційно-психологічні війни.	6	2		4				
Тема 2. Забезпечення інформаційної безпеки держави.	14	4	4	6				
Тема 3. Інформаційно-аналітична забезпечення прийняття управлінських рішень.	6	2		4				
Тема 4. Забезпечення інформаційної безпеки суб'єктів господарювання.	10	2	4	4				
Тема 5. Система кібербезпеки України та протидії кіберзлочинності.	10	2	4	4				
Тема 6. Захист персональних даних.	10	2	4	4				
Тема 7. Міжнародні стандарти та рекомендації в галузі забезпечення інформаційної безпеки.	20	6	4	10				
Тема 8. Правове регулювання сфери телекомунікацій, зв'язку та радіочастотного ресурсу держави. Делегування доменних імен.	6	2		4				
Тема 9. Правове регулювання захисту інформації в автоматизованих системах.	10	2	4	4				
Тема 10. Правове регулювання сфери технічного захисту інформації.	12	4	4	4				
Тема 11. Правове регулювання сфери криптографічного захисту інформації та сфери електронних довірчих послуг.	10	2	4	4				
Тема 12. Комп'ютерно-технічна експертиза.	6	2		4				
ВСЬОГО	120	32	32	56				

5. Теми практичних (лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Забезпечення інформаційної безпеки держави.	4	
2	Забезпечення інформаційної безпеки суб'єктів господарювання.	4	
3	Система кібербезпеки України та протидії кіберзлочинності.	4	
4	Захист персональних даних.	4	
5	Міжнародні стандарти та рекомендації в галузі забезпечення інформаційної безпеки.	4	
6	Правове регулювання сфери технічного захисту інформації.	4	
7	Комп'ютерно-технічна експертиза.	4	
8	Підсумкове заняття: захист лабораторних робіт.	4	
РАЗОМ		32	

6. Завдання для самостійної роботи

Тема 1. Інформаційний суверенітет.
Тема 2. Національна безпека.
Тема 3. Кібертероризм.
Тема 4. Інформаційний тероризм.
Тема 5. Кіберпростір та інформаційний простір.
Тема 6. Електронна демократія.
Тема 7. Електронне урядування.
Тема 8. Електронний документообіг.
Тема 9. Електронні адміністративні послуги.

7. Індивідуальні завдання

(не передбачені навчальним планом)

8. Методи навчання

Навчання в аудиторіях відбувається в формі лекційних та лабораторних занять. Для полегшення засвоєння матеріалу використовуються технічні засоби.

9. Методи контролю

Навчальні досягнення студентів з дисципліни оцінюються за рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип пооопераційної звітності, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок.

Контроль складається з поточного контролю виконання студентами самостійної роботи, контролю виконання лабораторних робіт та підсумкового контролю, в тому числі у вигляді комп'ютерних тестів, захисту лабораторних робіт у формі співбесіди. Поточний контроль здійснюється під час проведення лабораторних робіт для перевірки рівня підготовки студента до виконання конкретної роботи. Форма проведення поточного контролю: усне індивідуальне опитування, вирішення ситуаційних задач (кейсів). Підсумковий контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу у вигляді комп'ютерних тестів. Методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Кількість балів за лабораторну роботу залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасності виконання завдань;
- повноти обсягу їх виконання;
- якості виконання завдань;
- самостійності виконання;
- творчого підходу у виконанні завдань;
- ініціативності у навчальній діяльності;
- глибини розуміння теми роботи;
- якості відповідей на поставлені питання підчас захисту роботи.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до таблиці розподілу балів дисципліни, де зазначено види контролю і кількість балів за видами. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано нижче у таблиці шкала оцінювання.

10. Розподіл балів

Поточне тестування та самостійна робота								Сума
Л1	Л2	Л3	Л4	Л5	Л6	Л7	Тест	100
7	7	7	7	7	7	7	51	

Шкала оцінювання

За шкалою	Екзамен	Залік	Бали
A	Відмінно	Зараховано	90-100
B	Добре	Зараховано	82-89
C			74-81
D	Задовільно	Зараховано	64-73
E			60-63
FX	Незадовільно	Не зараховано	35-59
F		Не зараховано	0-34

11. Рекомендована література

Основна література

1. Бобал Ю.Я. Інформаційна безпека. / Ю.Я.Бобал, І. В.Горбатий.– 2019.– 580 с.

2. Боровик, А.В. Кіберзлочини в Україні (кримінально-правова характеристика) : навч. посіб. / А.В. Боровик, І.М. Копотун. - Луцьк : ВолиньПоліграф, 2019. - 304 с.

3. Когут Ю. Корпоративна безпека. Практичний посібник. / Ю.Когут.– 2021.– 460 с.

4. Нашинець-Наумова А.Ю. Інформаційна безпека суб’єктів господарювання: проблеми теорії та практики правозастосування. / А.Ю.Нашинець-Наумова.– 2017.– 386 с.

5. Теплицький Б.Б. Злочини у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку: спеціальні питання кваліфікації, проведення слідчих (розшукових) дій, призначення комп'ютерно-технічних судових експертиз: наук.-практ. посіб. / Б.Б. Теплицький, Л. Г. Шарай, С. А. Кузьмін та ін. – К.: Паливода А. В., 2019. – 167 с.

6. Kosseff J. Cybersecurity Law / J.Kosseff.– 2020.– 768 p.

Нормативні документи

1. Господарський кодекс України. – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15

2. Господарський процесуальний кодекс України. – URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1798-12.

3. Доктрина інформаційної безпеки України : Указ Президента України від 25.02.2017 р. № 47/2017. – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/47/2017

4. Інструкція про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичні рекомендації з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень : Наказ Міністерства юстиції України від 08.10.98 року № 53/5. – URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98

5. Кодекс адміністративного судочинства України. – URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2747-15.

6. Кодекс України про адміністративні правопорушення. – URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/80732- 10.

7. Конституція України. – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96вр.

8. Кримінальний кодекс України. – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14.

9. Кримінальний процесуальний кодекс України. – URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17.

10. Основи законодавства України про охорону здоров'я : Закон України від 19.11.1992 № 2801-XII. – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12

11. Положення про порядок здійснення криптографічного захисту інформації в Україні : Указ Президента України від 22.05.1998 № 505/98. – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/505/98

12. Положення про технічний захист інформації в Україні : Указ Президента України від 27.09.1999 № 1229/99. – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1229/99

13. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 23.12.1993 № 3792-XII. – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12

14. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 05.07.2012 № 5076-VI. – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17

15. Про адміністрування домену ".UA" : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 22.07.2003 № 447-р. – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/447-2003-р

16. Про акціонерні товариства : Закон України від 17.09.2008 № 514-VI. – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-17

17. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07.12.2000 № 2121-III. – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14

18. Про державну таємницю : Закон України від 21.01.1994 № 3855-XII. – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3855-12

19. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13.01.2011 № 2939-VI. – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17

20. Про електронні довірчі послуги : Закон України від 05.10.2017 № 2155-VIII. – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19

21. Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України від 22.05.2003 № 851-IV. – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15

22. Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах : Закон України від 05.07.1994 № 80/94-ВР. – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80/94-вр

23. Про захист недоторканності приватного життя в Інтернеті : Рекомендація Комітету Міністрів державам-членам Ради Європи від 23.02.1999 № R(99)5. – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_357

24. Про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних : Конвенція ЄС від 28.01.1981. – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_326

25. Про захист персональних даних : Закон України від 01.06.2010 № 2297-VI. – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17

26. Про захист фізичних осіб при обробці персональних даних і про вільне переміщення таких даних : Директива ЄС від 24.10.1995 № 95/46/ЄС. – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_242

27. Про інформацію : Закон України від 02.10.1992 № 2657-XII. – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12

28. Про кіберзлочинність : Конвенція Рада Європи; від 23.11.2001 № 994-575. – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_575

29. Про Концепцію Національної програми інформатизації : Закон України від 04.02.1998 № 75/98-ВР. – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/537-16

30. Про науково-технічну інформацію : Закон України від 25.06.1993 № 3322-XII. – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3322-12

31. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 26.11.2015 № 848-VIII. – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19

32. Про Національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 р. № 2469-VIII. – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19

33. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19

34. Про Національну програму інформатизації : Закон України від 04.02.1998 № 74/98-ВР. – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/74/98-вр

35. Про нотаріат : Закон України від 02.09.1993 № 3425-XII. – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12

36. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18.02.1992 № 2135-XII. – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12

37. Про основні засади забезпечення кібербезпеки України : Закон України від 05.10.2017 № 2163-VIII. – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19

38. Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки: Закон України від 09.01.2007 № 537-V. – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/537-16

39. Про охорону прав на знаки для товарів і послуг : Закон України від 15.12.1993 № 3689-XII. – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3689-12

40. Про підприємництво : Закон України від 07.02.1991 № 698-XII. – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/698-12

41. Про радіочастотний ресурс України : Закон України від 01.06.2000 № 1770-III. – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1770-14

42. Про розвідку : Закон України від 17.09.2020 № 912-IX. – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/912-20

43. Про судову експертизу : Закон України від 25.02.1994 № 4038-XII. – URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/4038-12.

44. Про телекомунікації : Закон України від 18.11.2003 № 1280-IV. – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1280-15

45. Про цінні папери та фондовий ринок : Закон України від 23.02.2006 № 3480-IV. – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15

46. Стосовно обробки персональних даних і захисту права на невтручання в особисте життя в телекомунікаційному секторі : Директива ЄС від 15.12.1997 № 97/66/ЄС. – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_243

47. Стратегія кібербезпеки України : Указ Президента України від 15.03.2016 р. № 96/2016. – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/96/2016

48. Стратегія національної безпеки України : Указ Президента України від 14.09.2020 № 392/2020. – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#n7

49. Цивільний кодекс України. – URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-15.

50. Цивільний процесуальний кодекс України. – URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1618-15.

51. Щодо правил, що стосуються автоматизованих банків медичних даних : Рекомендація Комітету міністрів державам-учасницям від 23.01.1981 № R(81)1. – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_073

52. Common Criteria for Information Technology Security Evaluation, Version 3.1, Revision 4. ISO/IEC 15408.

53. Information Security & ISO 27001: An Introduction IT Governance Green Paper.– 2013.

54. Standard for Reporting on Controls at Service Organizations. ISAE 3402 International Auditing and Assurance Standards Board.

55. The DoD Cyber Strategy : U.S. Department of Defense. – Washington, DC, 2015.

Допоміжна література

1. Біленчук П.Д. Комп'ютерний тероризм: суперхакери, кібер-терористи, кібер-криміналісти: Монографія / П.Д.Біленчук, М.В.Гуцалюк, О.В.Кравчук, М.В.Козир. – К.: Наука і життя, 2008.

2. Бірюков В.В. Інформаційно-довідкове забезпечення кримінальних проваджень : підручн. / В.В. Бірюков, В.Г. Хахановський, В.С. Бондар, С.В. Шалімов. – К.: «Центр учбової літератури», 2014. – 288 с.

3. Бутузов В. М. Документування злочинів у сфері використання електроннообчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку при проведенні дослідчої перевірки: наук. практ. посіб. / В. М. Бутузов, В. Д. Гавловский, Л. П. Скалозуб, К. В. Тітунина, В. П. Шеломенцев. – К.: Вид.Дім „Аванпост-Прим", 2010. – 245 с.

4. Бутузов В. М. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України. Особлива частина. Розділ XVI. Злочини у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку / В.М.Бутузов, С.А.Кузьмін, В.П.Шеломенцев. – К., 2010. – 152 с.

5. Бутузов В. М. Організаційно-правові та тактичні основи протидії злочинності у сфері високих інформаційних технологій : навч. посіб. / В. М. Бутузов, Є. Д. Скулиш, В. Д. Гавловський та ін. – К., 2011. – 404 с.

6. Бутузов В. М. Протидія комп'ютерній злочинності в Україні (системноструктурний аналіз): монографія / В.М.Бутузов. – К. : КИТ, 2010. – 408 с.

7. Головченко Л.М. Основи судової експертизи : навчальний посібник для фахівців, які мають намір отримати або підтвердити кваліфікацію судового експерта / Л.М.Головченко, А.І.Лозовий, Е.Б.Сімакова-Єфремян та ін. – Харків: Право, 2016. – 928 с.

8. Дзьобань О.П. Проблеми захисту національних інтересів України у сфері державної безпеки в умовах геополітичних трансформацій XXI сторіччя : монографія / О.П. Дзьобань, В.Я. Настюк, В.В. Бєлєвцева. – Х.: Право. – 2013. – 296 с.

9. Довгань О.Д. Забезпечення інформаційної безпеки в контексті глобалізації: теоретико-правові та організаційні аспекти : монографія / О.Д. Довгань. – Київ, 2015. – 388 с.

10. Кудінов В. А. Інформатика в юридичній діяльності: підручник / В.А.Кудінов, В.Г.Хахановський, О.Є. Пакриш та ін. – Ч. 1. – К.: Нац. акад. внутр. справ, 2016. – 256 с.

11. Петрик В.М. Інформаційна безпека держави : підручник / В.М. Петрик, М.М. Присяжнюк, Д.С. Мельник та ін.; в 2 т. – Т.1. / за заг. ред. В.В. Остроухова. – К.: ДНУ «Книжкова палата Україна», 2016. – 264 с.

12. Пилипчук В.Г. Законодавчі основи забезпечення інформаційної безпеки України: наукова доповідь / В.Г.Пилипчук, І.Ф.Корж, О.В.Петришин, Н.А.Савінова, В.М.Фурашев. – К: НДІІП НАПрН України, 2014. – 60 с.

13. Хахановський В. Г. Проблеми теорії і практики криміналістичної інформатики, монографія / В.Г.Хахановський. – К.: Вид.Дім „Аванпост-Прим”, 2010. – 382 с.

12. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Законодавство України : Верховна рада України. – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/

---

*Індекс структурного підрозділу відповідно до наказу ректора «Про затвердження організаційної структури Державного університету «Житомирська політехніка» (наприклад, 22.06).

** Індекс освітньої програми відповідно до наказу ректора «Про індексацію освітніх програм Державного університету «Житомирська політехніка» (наприклад, 122.00.1/Б).

*** Шифр освітньої компоненти в освітній програмі (наприклад, ОК1).